

Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2023 r.
poz. 1392.

Dz. U. 2022 poz. 2014

U S T A W A

z dnia 2 września 2022 r.

o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze

Art. 1. Ustawa określa zasady ustalania prawa do jednorazowego świadczenia pieniężnego za określony miesiąc przeznaczonego na ograniczenie niektórych skutków ekonomicznych związanych z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze, zwanego dalej „jednorazowym świadczeniem”, oraz zasady jego wypłacania.

Art. 2. Płatnikowi składek, w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.¹⁾), niebędącemu jednostką budżetową lub samorządowym zakładem budżetowym, zwanemu dalej „płatnikiem składek”, przysługuje jednorazowe świadczenie.

Art. 3. 1. Jednorazowe świadczenie przysługuje płatnikowi składek, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) prowadził na dzień 31 lipca 2022 r. pozarolniczą działalność oznaczoną według polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, jako przeważającą;
- 2) w terminie do dnia 31 lipca 2022 r. był zgłoszony jako płatnik składek z datą obowiązku opłacania składek nie późniejszą niż 1 lipca 2022 r.;
- 3) w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze, uzyskał przychód z działalności w rozumieniu przepisów podatkowych w miesiącu wskazanym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 niższy o co najmniej 50%

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1079, 1115, 1265, 1933, 2185, 2476 i 2707 oraz z 2023 r. poz. 326, 547, 614 i 852.

- w stosunku do przychodu uzyskanego w jednym z dwóch miesięcy poprzedzających ten miesiąc albo w analogicznym miesiącu roku poprzedniego;
- 4) w terminie do dnia 31 lipca 2022 r. zgłosił co najmniej jedną osobę do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z datą powstania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych nie późniejszą niż 1 lipca 2022 r. i co najmniej jedna osoba pozostawała w tych ubezpieczeniach na ostatni dzień miesiąca wskazanego w przepisach wydanych na podstawie art. 4;
 - 5) w terminie do dnia 31 lipca 2022 r. zgłosił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zwanego dalej „Zakładem”, co najmniej jeden adres prowadzenia pozarolniczej działalności na obszarze powiatów wskazanych w przepisach wydanych na podstawie art. 4, na obszarze których znajdują się gminy, w których na dzień 31 lipca 2022 r. była prowadzona pozarolnicza działalność.

2. Oceny spełnienia warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w zakresie oznaczenia prowadzonej jako przeważająca działalności pozarolniczej według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, dokonuje się na podstawie danych zawartych w rejestrze REGON w brzmieniu na dzień 31 lipca 2022 r.

Art. 4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) płatników składek, którym przysługuje jednorazowe świadczenie, przez określenie:
 - a) kodów, którymi była oznaczona na dzień 31 lipca 2022 r. pozarolnicza działalność według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, jako przeważająca,
 - b) powiatów, na obszarze których znajdują się gminy, w których na dzień 31 lipca 2022 r. była prowadzona pozarolnicza działalność,
 - 2) miesiąc, za który przysługuje jednorazowe świadczenie
- mając na względzie skutki związane z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze oraz obszary życia gospodarczego lub społecznego w szczególny sposób dotknięte tymi skutkami.

Art. 5. 1. Zakład ustala prawo do jednorazowego świadczenia i wypłaca to świadczenie.

2. Za każdego ubezpieczonego zgłoszonego w terminie do dnia 31 lipca 2022 r. do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z datą powstania ubezpieczeń emerytalnego

i rentowych nie późniejszą niż dzień 1 lipca 2022 r. pozostającego w tych ubezpieczeniach w ostatnim dniu miesiąca wskazanego w przepisach wydanych na podstawie art. 4 przysługuje świadczenie w kwocie 3010 zł.

3. Wysokość jednorazowego świadczenia jest ustalana jako suma świadczeń, o których mowa w ust. 2.

4. Przy ustalaniu wysokości jednorazowego świadczenia nie uwzględnia się osób zgłoszonych do ubezpieczeń przez płatnika składek lub z urzędu przez Zakład po dniu 31 lipca 2022 r.

Art. 6. 1. Ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia następuje na wniosek płatnika składek, złożony nie później niż w terminie 4 miesięcy od ostatniego dnia miesiąca, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 4.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się za pomocą profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład, zwanego dalej „profilem informacyjnym”, w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo z wykorzystaniem sposobu potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępnionego bezpłatnie przez Zakład w systemie teleinformatycznym.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko płatnika składek lub nazwę skróconą;
- 2) numer NIP i REGON płatnika składek, a jeżeli nie nadano mu tych numerów lub jednego z nich – numer PESEL;
- 3) adres prowadzenia pozarolniczej działalności, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5;
- 4) numer rachunku bankowego płatnika składek, o którym mowa w art. 7 ust. 1;
- 5) oświadczenie płatnika składek potwierdzające:
 - a) prowadzenie na dzień 31 lipca 2022 r. pozarolniczej działalności, oznaczonej kodem według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, jako przeważającej,
 - b) w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze, uzyskanie przychodu z działalności w rozumieniu przepisów podatkowych, w miesiącu wskazanym w przepisach wydanych na podstawie art. 4, niższego o co najmniej 50% w stosunku do przychodu uzyskanego w jednym z dwóch

miesiący poprzedzających ten miesiąc albo w analogicznym miesiącu roku poprzedniego;

- 6) inne informacje niezbędne do ustalenia prawa do jednorazowego świadczenia i jego wypłaty;
- 7) podpis wnioskodawcy.

4. Oświadczenia, o których mowa w ust. 3 pkt 5, płatnik składek składa pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. W oświadczeniu jest zawarta klauzula następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Art. 7. 1. Zakład wypłaca jednorazowe świadczenie niezwłocznie po wyjaśnieniu ostatniej okoliczności mającej wpływ na prawo do świadczenia i jego wysokość, na rachunek bankowy zewidencjonowany na koncie płatnika składek.

2. Zakład informuje płatnika składek o kwocie wypłaconego jednorazowego świadczenia na profilu informacyjnym.

Art. 8. 1. Odmowa przyznania prawa do jednorazowego świadczenia następuje w drodze decyzji.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.²⁾) dla postępowań w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Przepisy art. 83 ust. 5–7 i art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się.

Art. 9. 1. Jednorazowe świadczenie oraz koszty obsługi wypłaty tego świadczenia są finansowane z Funduszu Pracy, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459, z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301, 1371, 1692, 1855, 1967, 2127, 2140, 2180, 2339, 2436, 2600 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 289, 326, 403, 535, 556, 614, 739, 803 i 852.

2. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 1, wynoszą 0,5% kwoty przeznaczonej na wypłatę jednorazowego świadczenia.

3. Minister właściwy do spraw pracy, na wniosek Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przekazuje na wyodrębniony rachunek bankowy Zakładu środki Funduszu Pracy na wypłatę jednorazowego świadczenia oraz na pokrycie kosztów obsługi wypłaty tego świadczenia.

4. W celu zapewnienia finansowania wypłaty jednorazowego świadczenia oraz kosztów jego obsługi minister właściwy do spraw pracy dokonuje zmian w planie finansowym Funduszu Pracy polegających na zwiększeniu na ten cel kosztów Funduszu i odpowiednim zmniejszeniu stanu środków Funduszu na koniec roku.

5. Do zmian, o których mowa w ust. 4, przepisów art. 29 ust. 12 oraz art. 52 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.³⁾) nie stosuje się.

6. Zmiany, o których mowa w ust. 4, wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 10. 1. Płatnik składek, który pobrał nienależnie jednorazowe świadczenie, jest obowiązany do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

2. Zakład zobowiązuje płatnika składek do zwrotu nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia oraz ustala kwotę nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia w drodze decyzji.

3. Za nienależnie pobrane jednorazowe świadczenie uważa się świadczenie:

- 1) do którego prawo zostało ustalone na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów lub które zostało wypłacone na tej podstawie albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez płatnika składek;
- 2) wypłacone osobie innej niż uprawniony płatnik składek;
- 3) wypłacone w kwocie wyższej niż należna.

4. Odsetki, o których mowa w ust. 1, są naliczane od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty jednorazowego świadczenia do dnia zwrotu.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1692, 1725, 1747, 1768, 1964 i 2414 oraz z 2023 r. poz. 412, 497, 658, 803 i 1059.

5. Jeżeli wypłaty jednorazowego świadczenia dokonano innemu płatnikowi składek niż uprawniony lub w kwocie wyższej niż należna z przyczyn leżących po stronie Zakładu, nie nalicza się odsetek, o których mowa w ust. 1.

6. Decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia nie wydaje się później niż w terminie 5 lat od dnia, w którym wypłacono nienależne jednorazowe świadczenie.

7. Kwota nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia ustalona prawomocną decyzją oraz kwoty odsetek i kosztów upomnienia ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia stała się prawomocna.

8. Kwota nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia ustalona prawomocną decyzją oraz kwoty odsetek i kosztów upomnienia podlegają potrąceniu z wypłacanych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, a jeżeli prawo do świadczeń nie istnieje – ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

9. Kwoty nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia podlegają zwrotowi łącznie z odsetkami, o których mowa w ust. 1, na rachunek bankowy wskazany przez Zakład.

10. Zakład z urzędu odstępuje od żądania zwrotu kwoty nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia, która nie jest objęta układem ratalnym lub jej egzekucja okazała się bezskuteczna, jeżeli:

- 1) jej wysokość nie przewyższa dziesięciokrotności kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub
- 2) dłużnik zmarł.

11. Kwoty nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia wygasają z mocy prawa, jeżeli ich wysokość nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

12. W przypadkach, o których mowa w ust. 10 i 11, Zakład nie wydaje decyzji.

13. Do nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia stosuje się przepisy art. 84 ust. 1a i 8–8e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

14. Nie ustala się i nie dochodzi nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia, jeżeli na podstawie decyzji Zakładu nastąpiło wyrejestrowanie ubezpieczonego po wypłacie tego świadczenia.

Art. 11. 1. Decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, informacje i inne pisma w sprawie jednorazowego świadczenia lub nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia Zakład doręcza w postaci elektronicznej na profilu informacyjnym. Informacja o umieszczeniu na profilu informacyjnym decyzji, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, informacji lub innego pisma w sprawie jednorazowego świadczenia lub nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia może zostać przesłana przez Zakład na wskazany na profilu informacyjnym adres poczty elektronicznej lub numer telefonu.

2. Decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, informacje i inne pisma, o których mowa w ust. 1, opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną Zakładu albo zamieszcza się w nich imię, nazwisko i stanowisko służbowe osoby upoważnionej do ich wydania.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, informacje i inne pisma w sprawie jednorazowego świadczenia lub nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia uznaje się za doręczone:

- 1) w momencie ich odbioru na profilu informacyjnym;
- 2) po upływie 14 dni od dnia umieszczenia decyzji, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, informacji lub innego pisma w sprawie jednorazowego świadczenia na profilu informacyjnym – w przypadku ich nieodebrania.

Art. 12. Z jednorazowego świadczenia nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.

Art. 13. Jednorazowe świadczenie nie stanowi podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, 2674 i 2770 oraz z 2023 r. poz. 605, 650 i 658).

Art. 14. 1. Zakład informuje Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o obniżeniu przychodu wykazanym w oświadczeniu płatnika składek, o którym mowa w art. 6 ust. 3 pkt 5 lit. b.

2. Szef Krajowej Administracji Skarbowej bada obniżenie przychodu w okresie wskazanym w oświadczeniu płatnika składek.

3. Szef Krajowej Administracji Skarbowej potwierdza obniżenie przychodów wskazane w oświadczeniu lub informuje Zakład o rozbieżnościach z danymi posiadanymi przez Krajową Administrację Skarbową.

4. Wymiana informacji, o których mowa w ust. 1 i 3, następuje w formie elektronicznej.

Art. 15. Zakład jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do ustalenia prawa do jednorazowego świadczenia i jego wypłaty.

Art. 16. 1. Główny Urząd Statystyczny przekazuje do Zakładu informację, czy płatnik składek na dzień 31 lipca 2022 r. prowadził pozarolniczą działalność oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, jako przeważającą. Informacja zawiera imię i nazwisko albo nazwę płatnika składek, jego NIP, REGON oraz kod według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007.

2. Główny Urząd Statystyczny przekazuje do Zakładu wykaz gmin z powiatów wskazanych w przepisach wydanych na podstawie art. 4.

Art. 17. Do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład, w związku z realizacją zadań związanych z ustaleniem prawa do jednorazowego świadczenia lub jego wypłatą, nie stosuje się przepisów o zamówieniach publicznych.

Art. 18. Zakład jest uprawniony do kontroli prawidłowości i rzetelności danych przekazanych przez płatnika składek we wniosku, o którym mowa w art. 6 ust. 3. Przepisy rozdziału 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się odpowiednio.

Art. 19. Zakład może podejmować rozstrzygnięcia w sprawach jednorazowego świadczenia, w tym rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych, w oparciu wyłącznie o zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, pod warunkiem zapewnienia stronie, której dotyczy podejmowane rozstrzygnięcie, prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętego rozstrzygnięcia oraz prawa do uzyskania interwencji ludzkiej, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania takiego rozstrzygnięcia.

Art. 20. Zakład gromadzi dokumentację w sprawie jednorazowego świadczenia w systemie teleinformatycznym Zakładu w formie dokumentów elektronicznych oraz skanów dokumentów papierowych.

Art. 21. Zakład udostępnia stronom postępowania, na ich wniosek, oraz organom uprawnionym dokumentację zgromadzoną w sprawie jednorazowego świadczenia w formie wydruków z systemu teleinformatycznego Zakładu lub w formie elektronicznej określonej przez Zakład, o ile strona postępowania lub inny organ ma techniczne możliwości odczytania tej dokumentacji. Tak udostępniona dokumentacja nie wymaga uwierzytelnienia.

Art. 22. Wydruki dokumentów z systemu teleinformatycznego Zakładu, w szczególności decyzje, wnioski oraz wezwania, mają moc równoważną z dokumentami elektronicznymi zgromadzonymi w systemie teleinformatycznym Zakładu i nie wymagają uwierzytelnienia w postępowaniach administracyjnych oraz w postępowaniach sądowych.

Art. 23–26. (pominięte)⁴⁾

Art. 27. Pomoc udzielana na podstawie niniejszej ustawy stanowi pomoc de minimis i może być udzielana w zakresie i na zasadach określonych w bezpośrednio obowiązujących aktach prawa Unii Europejskiej dotyczących pomocy w ramach zasady de minimis.

Art. 28. 1. Zaświadczenie o pomocy de minimis, o którym mowa w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702), Zakład doręcza płatnikowi składek w postaci elektronicznej na jego profilu informacyjnym.

2. Zaświadczenie o pomocy de minimis zamiast danych osoby upoważnionej do jego wydania zawiera treść „Zakład Ubezpieczeń Społecznych”.

Art. 29. 1. W roku 2022 wypłata jednorazowego świadczenia oraz koszty jego obsługi mogą być finansowane ze środków rezerwy dysponenta Funduszu Pracy.

⁴⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze (Dz. U. poz. 1392).

2. Główny Urząd Statystyczny przekazuje po raz pierwszy informację, o której mowa w art. 16 ust. 1, oraz wykaz, o którym mowa w art. 16 ust. 2, w dniu następującym po dniu ogłoszenia ustawy.

Art. 30. W przypadku niedokonania płatności przez osobę uprawnioną za pomocą Polskiego Bonu Turystycznego, o którym mowa w ustawie zmienianej w art. 26, w terminie do dnia 30 września 2022 r., prawo do jej dokonania przysługuje od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy do dnia 31 marca 2023 r.

Art. 31. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia⁵⁾, z mocą od dnia 1 sierpnia 2022 r., z wyjątkiem art. 26 i art. 30, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

⁵⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 29 września 2022 r.